

Hídfestés Csabán és az első ceruzavonások

A Lang György asztalos műhelyében töltött évek sok szenvedést, feledhetetlen kínlódást és folytonos megaláztatást jelentettek a gyermek Munkácsy számára. A sokszor embertelenül kemény munkát, a veréseket, az elégtelen életkörülményeket és a sovány táplálékot a festő felnőtt korára sem felejtette el. Érzékletesen írt róla önéletrajzában, az Emlékeimben.

Az ébresztő öt órakor volt, amikor is a mester úr szolgálója elkiáltotta magát a fiúk szállásának ajtajában: „Chlapci horka! Fiúk, felkelni!” Ha az éjszakát – hirtelen teljesítendő megrendelés miatt – koporsókészítéssel töltötték, Anca akkor is ébresztette őket. Álmosan keltek fel a deszkaágyra tett szalmazsákról, ahol kettesével pihenték ki a nehéz munkanapok fáradságát.

A fiút hol a temető kerítésének festésére rendelték, télen, fagyoskodva, hol az Élővíz-csatornán átívelő híd festésére, a legnagyobb nyári melegben. Festéssel a kezében, a hídhöz igyekeztében történt, hogy meglátta az „imádott szépséget”, Bartóki Ilonkát a nevelőnőjével. Örömmel sietett elé, hogy illőn üdvözlje, de a kisasszony rá sem hederített, gögösen elvonult, pillantására sem méltatva a fiút. Pedig ha tudta volna, milyen fényes jövő előtt állt az a fedetlen karral és combbal, mezítláb, festékes pamaccsal, ócska kötényben előtte álló tizenkét éves fiú...

Munkácsy 1858 novemberétől két évet töltött Aradon Albrecht Ferdinánd asztalosműhelyében segédként, ám megbetegedett, emiatt 1861 januárjának elején kénytelen volt visszautazni nagybátyja új otthonába, immár Gyulára. Lábadozása után, 1861 januárjában kezdett rajzolással foglalkozni, először csupán unaloműzés gyanánt. Reök István szerény metszetgyűjteményének darabjait vette sorra. Az Emlékeimben így írt a szárnypróbálgatásokról: „Pontosan emlékszem erre az estére. Minden perc az eszemben van még, ahogy előrehaladtam a rajzolással. Milyen türelmetlenül vázoltam fel először a körvonalakat, aztán milyen boldogan kezdtem el, hogy a szakállat, a bajuszt és a szemet megrajzoljam... Lassankint kialakult a rajz és a papiroson megjelent Széchenyi feje, valóban hasonlított az eredeti képhez. Hirtelen megszólalt valaki a hátam mögött:

– Te még nem alszol?

A nagybátyám, ki közben hazajött. Félttem, hogy kikapok tőle. Ő csak odanézett a rajzomra, látszott rajta, hogy nagyon meg van lepődve és hosszan szemlélte az arcképet, amely már majdnem teljesen elkészült. Végre megszólalt örvendezőn:
– Nna! Talán még festő is lehet belőled!”

